

Ông Goh Nan Kioh
Chủ tịch Công ty Mega First Corporation Berhad,
A-12-01, Tầng 12, Tòa A, PJ8
23 Jalan Barat, Seksyen 8
46050 Petaling Jaya
Selangor Darul Ehsan, Malaysia

Ông Sisavath Thiravong,
Chủ tịch Hội đồng, Giám đốc Điều hành
Công ty Electricite Du Laos (EDL)
Đường Tình bạn Lào - Thái,
B. Thongkang, Tỉnh Sisattanak
P.O Box 309, Vientiane,
CHDCND Lào

Thư ngỏ gửi Các nhà phát triển đập thủy điện Don Sahong

Kính gửi ông Messrs. Goh và ông Thiravong,

Chúng tôi là liên minh bao gồm các tổ chức phi chính phủ và các nhóm xã hội dân sự của Mê Kông và một số khu vực khác có cùng mong muốn bảo vệ nguồn lợi của dòng sông Mê Kông cũng như quyền của các cộng đồng sống trên lưu vực.

Liên minh Cứu sông Mê Kông đã bày tỏ những quan ngại về việc phát triển đập Don Sahong tại tỉnh Champassak, CHDCND Lào trong nhiều năm qua. Chúng tôi đã gửi rất nhiều thư ngỏ và thông cáo đến Ủy hội sông Mê Kông (MRC) cũng như các quốc gia thành viên, đồng thời giám sát chặt chẽ quá trình Tham vấn của dự án. Các thành viên trong Liên minh cũng đã gửi thư ngỏ để bày tỏ những quan ngại đối với dự án và yêu cầu có một cuộc họp trực tiếp với Công ty Mega First Corporation Berhad (MFCB) và các đơn vị phát triển dự án. Tuy nhiên, những yêu cầu này cho đến nay vẫn chưa nhận được bất cứ phản hồi nào.¹

Chúng tôi tiếp tục nhấn mạnh mối quan ngại sâu sắc hiện tại đối với việc xây dựng công trình thủy điện Don Sahong. Mặc dù có công suất điện khá nhỏ, song với vị trí xây dựng nằm ở khu vực quan trọng đối với việc di cư của cá, tác động tiềm tàng của dự án đối với nguồn cá khu vực là vô cùng nghiêm trọng. An ninh lương thực của hàng nghìn người sống tại lưu vực Mê Kông phụ thuộc rất nhiều vào các loài cá di cư thường di chuyển qua nhánh Hou Sahong. Tuy nhiên, cho đến nay, nhiều thông tin không chính xác đã được tuyên truyền về quy mô và phạm vi ảnh hưởng của dự án, các nghiên cứu và nỗ lực giám sát hiện tại đều đang tuyên truyền về “một cách tiếp cận thích ứng và linh

¹ Các bức thư được gửi tới Công ty Mega First Corporation Berhad vào các ngày 19/11/2013 và 29/09/2014.

hoạt” của dự án, đồng thời khẳng định tính hiệu quả của các biện pháp giảm thiểu và rằng nó đang được triển khai trên thực địa.

Chúng tôi một lần nữa nhấn mạnh những quan ngại mà chính phủ các nước Mê Kông đã nêu ở những phản hồi chính thức trong quá trình Tham vấn trước đối với đập thủy điện Don Sahong theo Hiệp định Mê Kông năm 1995², bao gồm yêu cầu đình chỉ dự án để thực hiện thêm các nghiên cứu, cung cấp thông tin nền, đánh giá tác động môi trường xuyên biên giới, và nghiên cứu chứng minh hiệu quả của các giải pháp giảm thiểu được đề xuất. Những vấn đề được các chính phủ láng giềng đặt ra cho đến nay vẫn chưa rõ đã được giải quyết chưa và giải quyết như thế nào. Và trong khi các thông tin còn chưa được minh bạch, nhiều nghi vấn còn bỏ ngỏ, đập Don Sahong vẫn đang tiếp tục được xây dựng.

Bên cạnh những vấn đề còn tồn tại trên đây, chúng tôi cũng vô cùng lo ngại rằng không phải tất cả các biện pháp giảm thiểu được nêu trong Báo cáo Đánh giá Tác động Môi trường (ĐTM) của dự án năm 2013 sẽ được các đơn vị phát triển dự án thực hiện một cách hiệu quả.

Theo Báo cáo ĐTM, chiến lược giảm nhẹ tác động tới đường di cư của cá của Dự án thủy điện Don Sahong (DSHPP) sẽ tuân theo yêu cầu của MRC nhằm cung cấp “đường đi an toàn cho 95% loài mục tiêu trong mọi điều kiện dòng chảy”.³ Chiến lược bao gồm cam kết “sẽ thực hiện hệ thống màn chắn cá và đường vòng trên khu vực thượng nguồn Hou Sahong để giảm lượng cá bơi vào tuabin”⁴ của DSHPP. Cam kết này cũng được đề cập trong phản hồi của các đơn vị phát triển dự án đối với đánh giá dự án của MRC.⁵ Cũng theo Báo cáo, các giải pháp chuyển hướng đi của cá sẽ dựa trên hoạt động giám sát liên tục và “cách tiếp cận thích ứng và linh hoạt” giúp “đảm bảo rằng sẽ thực hiện bổ sung các biện pháp giảm thiểu tác động nếu cần thiết.”⁶ Trong khi các nhà phát triển dự án đã bước đầu thử nghiệm hệ thống đuổi cá bằng âm thanh, báo cáo ĐTM cũng không chắc chắn rằng các biện pháp cụ thể có được áp dụng không và dưới hình thức nào.⁷

Mặc dù các nhà phát triển đập đã tuyên bố rằng nguồn cá sẽ được giám sát chặt chẽ, rất ít thông tin về dữ liệu nền và các hoạt động giám sát cá đang triển khai cũng như xu hướng di cư của chúng được công bố. Các nghiên cứu gần đây trên website của công ty không có các báo cáo chi tiết về dữ liệu giám sát và các phân tích liên quan từ khi dự án bắt đầu khởi công vào tháng Một.

Người dân chịu ảnh hưởng từ dự án hiện có rất ít điều kiện để đòi hỏi trách nhiệm giải trình, chẳng hạn như yêu cầu minh bạch thông tin về tác động của dự án hay những cam kết rằng các biện pháp thích hợp sẽ được thực hiện đầy đủ để giảm thiểu những tác động bất lợi đến hoạt động di cư của cá, đe dọa cộng đồng địa phương và an ninh lương thực của toàn khu vực.

² Ủy hội sông Mê Kông, ‘Phản hồi về quy trình Tham vấn trước: Dự án Thủy điện Don’:

www.mrcmekong.org/news-and-events/consultations/don-sahong-hydropower-project

³ Ủy hội sông Mê Kông, ‘Hướng dẫn Thiết kế Ban đầu đối với Chuỗi Dự án Thủy điện đệ trình trên Hạ lưu vực sông Mê Kông’. 31/08/2009, trang 12.

⁴ Đánh giá Tác động Môi trường (ĐTM), Dự án Thủy điện Don Sahong (2013), Mục 5, Trang 18-19.

⁵ Báo cáo ĐTM (2013), Phụ lục A: Phản hồi đánh giá của Ủy hội sông Mê Kông về Báo cáo ĐTM của Dự án thủy điện Don Sahong năm 2007, Trang A-5.

⁶ Báo cáo ĐTM (2013), Mục 5, Trang 21.

⁷ Công ty Năng lượng Don Sahong, ‘Thử nghiệm Hệ thống đuổi cá bằng âm thanh,’ Tháng 07/2016:

<http://dshpp.com/reports-of-fisheries>.

Vì những lý do trên, chúng tôi kêu gọi các đơn vị phát triển dự án:

- Xác nhận rằng tất cả các biện pháp cần thiết, bao gồm hệ thống màn chắn cá và đường vòng nhằm ngăn cá không đi vào nhánh Hou Sahong và tuabin, sẽ được thực hiện để đảm bảo tác động dự án được giảm thiểu một cách hiệu quả nhất;
- Công bố thiết kế chi tiết hệ thống màn chắn cá và đường vòng cũng như thông tin về cách thực hiện các biện pháp hướng tới bảo vệ các loài cá trong khu vực;
- Công bố kết quả các nghiên cứu giám sát thủy sản hiện có để chứng minh hành vi di cư của cá đang thích ứng với hoạt động xây dựng dự án như thế nào;
- Đình chỉ việc xây dựng đập cho đến khi có đầy đủ thông tin toàn diện về tác động môi trường và xã hội của dự án, đồng thời phản hồi lại những mối quan ngại từ phía các quốc gia Mê Kông.

Trân trọng,

Liên minh Cứu Sông Mê Kông

<http://savethemekong.org>

Được sự đồng thuận của các tổ chức:

Both Ends (Hà Lan)

Quỹ Community Resource Centre Foundation (Thái Lan)

EarthRights International (Hoa Kỳ và Đông Nam Á)

Nhóm Liên minh Hành động vì Nghề cá (Campuchia)

Focus on the Global South (Thái Lan và Đông Nam Á)

GreenID (Việt Nam)

Tổ chức Sông ngòi Quốc tế (Hoa Kỳ và Đông Nam Á)

Trung tâm Nghiên cứu Pháp luật và Chính sách Bền vững (Việt Nam)

Living River Siam Association (Thái Lan)

Dự án Hành động vì Cây đước (Văn phòng Châu Á - Thái Lan)

Mekong Community Institute Association (Thái Lan)

Mekong Watch (Nhật Bản và Đông Nam Á)

Bà Ame Trandem (Hà Lan)

Oxfam (Đông Nam Á)

The Corner House (Anh Quốc)

Liên minh Tonle Sap Waterkeepers (Campuchia)

Mạng lưới Sông ngòi Việt Nam (Việt Nam)

WARECOD (Việt Nam)